

Sygn.akt III AUa 612/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie 13 grudnia 2016 r. w B.

sprawy z odwołania Z. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 22 kwietnia 2016 r. sygn. akt III U 565/15

I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie,

II. odstępuje od obciążania Z. S. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za obie instancje.

Sygn. akt III AUa 612/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 30.07.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego Z. S.. Podstawę powyższej decyzji stanowiła ustawa z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 748 ze zm.), dalej ustawą emerytalną oraz ustawa z dnia 5.03.2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. poz. 552).

Dodatkowo organ rentowy wskazał, iż wobec nabycia przez Z. S. prawa do emerytury od 1.11.2014 r. przeliczenie nastąpiło też wobec nowych okoliczności mających wpływ na wysokość kapitału początkowego na podstawie art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy stwierdził też, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 93,67% i wynika z przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z faktycznego okresu ubezpieczenia. Na dzień 1.01.1999 r. organ rentowy uwzględnił 15 lat, 1 miesiąc i 19 dni (181 miesięcy) okresów składkowych oraz 9 miesięcy okresów składkowych dodanych na podstawie art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, równych różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym Z. S., a faktycznym wiekiem przejścia przez nią na emeryturę. Uwzględnił również 4 lata i 25 dni okresów nieskładkowych oraz 5 lat i 22 dni okresów sprawowania opieki nad dziećmi (nieskładkowe), które zostały przeliczone

przy zastosowaniu art. 174 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. przy zastosowaniu przelicznika 1,3 za każdy rok. Kapitał początkowy na 1.01.1999 r. wyniósł 124.490,85 zł.

Natomiast decyzją z 31.07.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przeliczył emeryturę Z. S. od 1.05.2015r. – tj. wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 5.03.2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęła przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2004 r. do 2013 r. i wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosi 118,61%. Podstawa wymiaru została obliczona poprzez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 118,61% przez kwotę bazową 3191,93 zł i wynosi 3785,95 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury Zakład przyjął 30 lat i 1 miesiąc (361 miesięcy) okresów składkowych i 10 lat 10 dni (120 miesięcy) okresów nieskładkowych. Obliczona emerytura na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej wyniosła 2511,77 zł.

Obliczona natomiast emerytura na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 2246,12 zł. Podstawę jej obliczenia stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaevidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Ostatecznie obliczona zgodnie z art. 183 ustawy emerytalnej wyniosła kwotę 2458,64 zł (80% z art. 53 i 20% z art. 26). Dodatkowo organ rentowy wskazał, iż emerytura ustalona tą decyzją zostaje zawieszona, ponieważ jest świadczeniem mniej korzystnym od poprzednio wyliczonej.

Odwołanie od powyższych decyzji złożyła Z. S., która domagała się ich zmiany i ponownego przeliczenia emerytury. Wskazała, iż 26.05.2015 r. złożyła wniosek o ponowne naliczenie kapitału początkowego oraz emerytury, w związku ze zmianą art.185 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Powyższe decyzje nie wpłynęły jednak na wysokość emerytury, która zgodnie z decyzją o przeliczeniu emerytury z 31.07.2015 r. została ustalona jako świadczenie mniej korzystne. W efekcie ponowne przeliczenie kapitału początkowego nie wpłynęło na wysokość świadczenia i de facto nie nastąpiła rewaloryzacja za sprawowanie opieki nad dzieckiem. Wniosła również o wypłatę emerytury na wcześniejszym poziomie, ponieważ powyższe decyzje spowodowały, iż od czerwca 2015 r. otrzymuje niższą emeryturę.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymując podstawy skarżonej decyzji wskazał, że wobec dodania do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od 1.05.2015 r. przepisu art. 174 ust.2a - przy ustalaniu kapitału początkowego okresy opieki nad dzieckiem w wymiarze 60 miesięcy – zostały przeliczone przy zastosowaniu przelicznika 1,3% za każdy rok. W tych okolicznościach wartość kapitału początkowego uległa zmianie i na 1.01.1999 r. wyniosła 124.490,85 zł. W związku zaś z przeliczeniem wartości kapitału początkowego wysokość emerytury ustalonej na zasadach wynikających z art. 25-26 ustawy uległa zwiększeniu (gdyż zwiększeniu uległa kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego) i wyniosła 2.246,12 zł. Po korekcie kapitału początkowego uległa zmianie również wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 183 wskazanej ustawy i wyniosła ona 2.458,64 zł. Mimo wszystko ponownie obliczona emerytura okazała się mniej korzystna od dotychczas wypłacanej emerytury nauczycielskiej.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z 22 kwietnia 2016 r.:

1) zmienił zaskarżoną decyzję z 31 lipca 2015 r. znak (...) w ten sposób, że:

a) emeryturę obliczoną zgodnie z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalił po waloryzacji na kwotę 2.559,88 (dwa tysiąc pięćset pięćdziesiąt dziewięć, 88/100) złotych brutto, przy przyjęciu

wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 118,61%, kwoty bazowej w wysokości 3.191,93 złotych, podstawy wymiaru w wysokości 3.785,95 złotych, okresów składkowych w ilości 364 miesiące i nieskładkowych w ilości 120 miesięcy;

b) emeryturę obliczoną zgodnie z art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustala po waloryzacji na kwotę 2.533,12 (dwa tysiące pięćset trzydzieści trzy, 12/100) złotych brutto.

2) oddalił odwołanie od decyzji z 30 lipca 2015 r. znak (...)–2003 o ustaleniu kapitału początkowego.

3) zniósł wzajemnie koszty postępowania pomiędzy stronami.

Podstawą tego wyroku były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Sąd Okręgowy wskazał, że w celu weryfikacji dokonanych przez organ rentowy wyliczeń kapitału początkowego odwołującej się i wysokości jej emerytury obliczonej decyzją z 31.07.2015 r., dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu rachunkowości i finansów. Biegła wyliczyła wysokość kapitału początkowego odwołującej się w takiej samej wysokości, jak organ rentowy, wyliczając taki sam wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, a w konsekwencji taką samą podstawę wymiaru. Ustaliła takie same okresy składkowe i nieskładkowe przy obliczaniu kapitału początkowego. Kapitał początkowy uległ podwyższeniu w stosunku do poprzednio wyliczonego w związku z przeliczeniem stosownie do nowo wprowadzonego przepisu art. 174 ust. 2a ustawy emerytalnej okresu opieki nad dzieckiem w wymiarze 60 miesięcy, przy zastosowaniu przelicznika 1,3% za każdy rok.

Odnośnie decyzji o przeliczeniu emerytury Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 183 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz.748 ze zm.). Przytoczył także treść art. 53 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej. Sąd okręgowy wskazał, że emerytura ustalona na podstawie art. 26 stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Stosownie do art. 25 podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powyższe zasady wyliczania emerytury, jak wynika z opinii biegłej, wskazywały jednoznacznie, iż wysokość świadczenia ustalona na podstawie art. 53 ustawy była świadczeniem korzystniejszym. Wyliczenia i tu były tożsame z wyliczeniami organu rentowego. Weryfikacji wymagała tylko ilość okresów składkowych, które winny zostać uwzględnione przy obliczeniu emerytury na podstawie art. 53 ustawy. W sprawie bezspornym było bowiem, iż po przyznaniu emerytury odwołująca się jeszcze kontynuowała zatrudnienie i doliczeniu podlegały 3 miesiące. Ostatecznie ilość okresów składkowych wyniosła 364, a nie jak przyjął organ rentowy – 361. Stąd i wysokość emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy uległa nieznacznemu podwyższeniu. Sąd nie zgodził się w tej kwestii ze stanowiskiem organu rentowego, że w wariantcie przeliczenia emerytury na podstawie art. 108 ustawy, kiedy to przeliczeniu podlega kwota składek zaewidencjonowanych na koncie odwołującej się poprzez podzielenie ich przez średnie dalsze trwanie życia, nie dokonuje się przeliczenia wysokości okresów składkowych i nieskładkowych. Nic bowiem nie stoi na przeszkodzie w tej sytuacji przeliczeniu też okresów składkowych i nieskładkowych, skoro faktycznie odwołująca się po otrzymaniu emerytury decyzją z dnia 15.12.2014 r., od dnia 15.12.2014 r. dalej kontynuowała zatrudnienie. Z zaświadczenia wydanego 20.02.2015 r. przez Biuro (...) wynika, że wnioskodawczyni po przyznaniu emerytury podjęła pracę od dnia 17.11.2014 r. Od wynagrodzenia były pobierane składki na ubezpieczenie społeczne. W związku z tym do okresów składkowych i nieskładkowych należało zaliczyć 3 miesiące od 17.11.2014 r. do 20.02.2015 r. Nie będzie to żadne – jak twierdzi organ rentowy – uprzywilejowanie odwołującej się; przeciż sam wcześniej decyzją z dnia 27.03.2015 r. doliczył jej te 3 miesiące zatrudnienia na podstawie art. 113 ustawy (a więc kwartalnie). Zatem nie było potrzeby powoływania ewentualnie nowego biegłego z zakresu rachunkowości i finansów, o co wnosil organ rentowy. Poza tym jest to kwestia prawna do rozstrzygnięcia, a taką rozstrzyga tylko sąd, a nie biegły.

Sąd Okręgowy stwierdził, że nie uwzględnił zastrzeżeń do opinii biegłej zgłoszonej przez odwołującą się. Odwołująca ponosiła, że sporządzona opinia nie wyjaśnia kwestii ewentualnego uwzględnienia zmian wynikających z nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z FUS z marca 2015 r. w zakresie ujmowania do wysokości emerytury okresów urlopów wychowawczych. Nie ma w niej danych dotyczących możliwości rewaloryzacji jej emerytury za sprawowanie opieki nad dzieckiem. Nie ma informacji o wysokości ewentualnej waloryzacji z tego tytułu.

Według Sądu Okręgowego opinia w tym względzie została sporządzona prawidłowo, gdyż zmiana z marca 2015 r. dotyczy tylko sposobu liczenia kapitału początkowego, a nie wprost emerytury. Wyraźnie wynika to z art. 174 ust. 2a ustawy emerytalnej. Zmiana ta została uwzględniona przy liczeniu kapitału początkowego. Zastosowano przelicznik - 1,3%, zamiast dotychczasowego - 0,7%, za każdy rok opieki nad dzieckiem, urlopu wychowawczego, z przyjęciem do 60 miesięcy, a więc 5 lat. Stosownie bowiem do tego art. 174 ust. 2a ustawy, art. 7a pkt. 5 ustawy mówi o zaliczeniu „opieki nad dzieckiem” do lat 4 w granicach do 3 lat na każde dziecko, w łącznej maksymalnej wysokości 6 lat.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z 30.07.2015 r. o ustalenie kapitału początkowego. Natomiast na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję z 31.07.2015 r. o ustaleniu wysokości emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 i zgodnie z art. 183 ustawy. Przyjął tu wyliczenia biegłej sądowej z opinii podstawowej. W zakresie obliczenia emerytury zgodnie z art. 53 ustawy wskazał wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, kwotę bazową, podstawę wymiaru i ilość okresów składkowych i nieskładkowych, aby nie było wątpliwości co do wysokości obliczonej emerytury.

Z uwagi na wynik sprawy Sąd Okręgowy na mocy art. 100 k.p.c. zniósł wzajemnie koszty pomiędzy stronami.

Apelację od tego wyroku wniósł organ rentowy. Powyższy wyrok zaskarżył w części, tj. w zakresie punktu 1 i 3. Wyrokowi zarzucił:

1. Naruszenie przepisu art. 183 ust. 6 w zw. z art. 108 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) poprzez niewłaściwą wykładnię i zastosowanie ww. przepisu polegające na tym, że przy ustalaniu wysokości świadczenia emerytalnego Odwołującą się w trybie art. 108 ww. ustawy sąd I instancji, przyjął za biegłą sądową 364 miesiące okresów składkowych zamiast 361 miesięcy okresów składkowych. Ww. przepis daje możliwość przeliczenia wysokości świadczenia emerytalnego ubezpieczonego, który po uzyskaniu prawa do świadczenia kontynuował zatrudnienie. Następuje to poprzez doliczenie wysokości składek na ubezpieczenia społeczne za okres kontynuowania zatrudnienia przez uprawnionego do emerytury. Brak jest natomiast w postępowaniu wszczętym wskutek wniosku o przeliczenie emerytury zgłoszony na podstawie art. 108 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS podstaw do doliczenia pełnych miesięcy kontynuowanego zatrudnienia do okresów składkowych, jak to zrobił Sąd Okręgowy w Suwałkach. Weryfikacja wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych dopuszczalne jest w przypadku przeliczania wysokości świadczenia w innych trybach niż przewidziany w art. 108 ww. ustawy, np. w razie zgłoszenia wniosku o przeliczenie wysokości świadczenia emerytalnego na podstawie art. 112 i art. 113 ww. ustawy.

2. Mające wpływ na wynik niniejszego postępowania naruszenie przepisów postępowania w postaci:

a) art. 286 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku pełnomocnika organu rentowego o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości w celu przedstawienia przez nią jasnego i stanowczego stanowiska w przedmiocie tego, czy podtrzymuje pierwotną opinię, czy też zmienia ją, a jeśli tak, to w jakim zakresie zmienia swoją pierwotną opinię. W pierwotnej opinii biegła sądowa wbrew art. 108 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oprócz składek na ubezpieczenia społeczne doliczyła odwołującej się 3 miesiące zatrudnienia do okresów składkowych przyjętych do wyliczenia wysokości świadczenia emerytalnego. W opinii uzupełniającej biegła wyliczyła wysokość świadczenia emerytalnego także w wariantcie ustalającym liczbę okresów składkowych na 361 dni. Biegła nie zajęła wyraźnego stanowiska co do tego, który wariant uznaje za prawidłowy i dlaczego. Mamy więc do czynienia z dwiema sprzecznymi opiniami wydanymi przez tę samą biegłą sądową. W przypadku zaś rozbieżności między opiniami biegłych sądowych (opinie wydane przez różne osoby, a także

przez 1 osobę) konieczne jest wyjaśnienie tych rozbieżności przez tego samego biegłego sądowego lub przez innego biegłego sądowego. Sąd I instancji nie uczynił tego, opierając się na pierwotnej opinii.

b) art. 278 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie ww. przepisu i oparcie się na jednej z dwóch sprzecznych opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości przy ustaleniu wysokości świadczenia emerytalnego Odwołującej się ustalano na podstawie art. 108 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Okręgowy oparł się na opinii, w której biegła sądowa niezasadnie doliczyła odwołującej się do okresów składkowych okres 3 miesięcy kontynuowania przez nią zatrudnienia po nabyciu prawa do emerytury mimo tego, że w ww. trybie doliczane są wyłącznie składki na ubezpieczenia społeczne za okres kontynuowania zatrudnienia przez odwołującą się.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem I instancji według norm przepisanych;

- zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Organ rentowy wniósł także o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłej sądowej (...)na okoliczności wskazane w punkcie 3 zastrzeżeń do opinii biegłej sądowej z dnia 11.03.2016 r., ewentualnie dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu rachunkowości w celu ustalenia prawidłowości ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że oceny naruszenia przez sąd I instancji przepisów prawa materialnego i procesowego nie zmienia fakt, iż organ rentowy we wcześniejszej decyzji wydanej m.in. w trybie art. 113 ww. ustawy przyjął wyższy wymiar okresów składkowych niż w zaskarżonej decyzji. W ww. trybie możliwe było bowiem doliczenie do okresów składkowych nowych okresów wykonywania pracy i podlegania ubezpieczeniom społecznym. Przepis art. 108 ww. ustawy wyłącza modyfikację przyjętych wcześniej do ustalenia wysokości świadczenia okresów składkowych i jednocześnie doliczenie kwoty składek na ubezpieczenia społeczne za okres kontynuowanego zatrudnienia, bo skutkowałoby to podwójnym uprzywilejowaniem odwołującej się.

Z. S. w odpowiedzi na apelację, wniosła o jej nieuwzględnienie. Stwierdziła, że zmiany decyzji w przedmiocie ustalenia kapitału początkowego oraz ustalenia wysokości emerytury niejasne reguły zmian, a w konsekwencji podwyższenie kapitału początkowego i uznanie ustalonego świadczenia jako mniej korzystnego, skłoniło ją do wniesienia odwołania do sądu. Wskazał, że bodźcem wniesienia odwołania do sądu były błędy w naliczaniu emerytury i dlatego wniosła o nieobciążanie jej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się skuteczna jakkolwiek nie wszystkie wskazane w niej zarzuty i argumenty są przekonujące.

W pierwszym rzędzie rozważyć należało zarzuty naruszenia prawa procesowego. Zarzuty te nie są zasadne. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłej mogło być uzasadnione jedynie potrzebą matematycznego sprawdzenia prawidłowości wyliczeń dokonanych przez organ rentowy. Można było też przy pomocy biegłego obliczyć wysokość emerytury, według założeń przedstawionych przez sąd, których to założeń organ rentowy np. jeszcze nie stosował. Sposób dokonania wyliczeń, z punktu widzenia poprawności matematycznej, nie budził sporu. Nie wskazywano też, że obliczenia te nie odpowiadają przyjętym założeniom. Przeciwnie organ rentowy podnosił błędne założenia prawne. Sporne były zatem kwestie prawne, a nie rachunkowe. Oznacza to, że nie było potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii uzupełniającej. Opinie pod względem rachunkowym nie były sprzeczne, różnice w obliczeniach wynikały z różnych założeń, co do tego jaki sposób przeliczenia emerytury jest zgodny z prawem. Ten problem mógł i powinien rozstrzygnąć sąd samodzielnie, bez pomocy biegłego.

Takie stanowisko zajął też organ rentowy w toku rozprawy apelacyjnej (k. 75v.). Wyrazem tego było również cofnięcie wniosków apelacji dotyczących o dopuszczenia dowodu z opinii biegłego.

Natomiast istotne znaczenie miał zarzut naruszenia prawa materialnego. Przed omówieniem tego zarzutu, stwierdzić wypada, że Sąd Apelacyjny co do zasady przyjmuje za własne ustalenia Sądu Okręgowego. Nie były one sporne. Uzupełniając i dla porządku Sąd Apelacyjny ustala, że:

- decyzją z 15.12.2014 r. (NE) wnioskodawczyni przyznano emeryturę od 1.11.2014 r. na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela i obliczono ją zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej; przyjęto w niej 361 miesięcy okresów składkowych i 120 miesięcy okresów nieskładkowych i wysokość emerytury ustalono na 2511,77 zł

- w kolejnej decyzji z 15.12.2014 r. (...) emeryturę obliczono na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej; do obliczenia 80% emerytury na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej przyjęto kwotę 2511,77 zł; natomiast do obliczenia 20% emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, przyjęto 181.052,39 zł zwaloryzowanych składek i 309.309,12 zwaloryzowanego kapitału początkowego; po zsumowaniu tych kwot i podzieleniu przez średnie dalsze trwanie życia, wyrażone w miesiącach liczbą 257,20 zł, dało kwotę 1906,54 zł; emerytura obliczona po zastosowaniu proporcji (80% i 20%) wyniosła 2390,73 zł;

- dnia 16.03.2015 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie wysokości emerytury poprzez doliczenie okresów składkowych i nieskładkowych przebytych po przyznaniu świadczenia.

- decyzją z 27.03.2015 r. organ rentowy doliczył 3 miesiące okresów składkowych, gdyż z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych wynikało, że po otrzymaniu emerytury udowodniła ona okres składkowy od 17.11.2014 r. do 20.02.2015 r.

- decyzją z 30.07.2015 r. organ rentowy ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r. na kwotę 124.490,85 zł, odwołanie od tej decyzji rozpoznał Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie – zostało ono oddalone, natomiast wyrok nie został w tej części zaskarżony, w konsekwencji należało przyjąć wysokość kapitału ustaloną w decyzji z 30.07.2015 r

- zaskarżoną decyzją z 31.07.2015 r. organ rentowy dokonał przeliczenia emerytury ustalonej na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej; część obliczaną na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej przyjął jak poprzednio (czyli jak w decyzji z 15.12.2014 r.), natomiast część obliczaną na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej ustalił na kwotę 2246,12 zł; zwiększenie tej kwoty w porównaniu z decyzją z 15.12.2014 r. (znak (...)), wynikało ze zwiększenia kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego – do obliczeń przyjęto 396.650,03 zł tego kapitału (zob. też opinia biegłej k. 10- 12).

Okoliczności powyższe były bezsporne i wynikają z dokumentów załączonych do akt emerytalnych i akt kapitału początkowego.

Do ponownego ustalenia wysokości emerytury obliczanej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, w myśl jej art. 109 ust. 1, zastosowanie mają artykuły 110 – 113.

Dlatego organ rentowy, w decyzji z 27.03.2015 r. prawidłowo doliczył okres 3 miesięcy. Nie wskazał podstawy prawnej. Możliwość takiego doliczenia przewiduje art. 113 ustawy emerytalnej: Ponowne ustalenie wysokości emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, poprzez doliczenie nieuwzględnionych dotychczas w wymiarze świadczenia okresów składkowych lub nieskładkowych, następuje na wniosek zgłoszony nie wcześniej niż po zakończeniu kwartału kalendarzowego, jeżeli emeryt lub rencista pozostaje w ubezpieczeniu, chyba że w kwartale kalendarzowym ustało ubezpieczenie.

Natomiast **nie ma możliwości ponownego ustalenia emerytury, której wysokość ustalono na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej, przy zastosowaniu art. 113 tej ustawy, w sytuacji**

kiedy tytułem do tego ponownego ustalenia ma być podleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po dniu przyznania emerytury. Wynika to jednoznacznie z art. 183 ust. 6 ustawy emerytalnej. Przepis ten stanowi, że do ponownego ustalenia wysokości emerytury, o której mowa w ust. 1-5 (artykułu 183), z tytułu podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po dniu przyznania emerytury stosuje się art. 108.

Ponowne ustalenie emerytury przy zastosowaniu art. 108 ustawy emerytalnej oznacza, że – jak wynika z art. 108 ust. 2 - emeryturę powiększa się o kwotę wynikającą z podzielenia składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu ustalenia prawa do emerytury i zwaloryzowanych zgodnie z art. 25 przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o przeliczenie wysokości emerytury, z uwzględnieniem ust. 4 i 5.

Taki sposób zwiększenia emerytury polega na tym, że w emeryturze obliczanej na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej, nie zwiększa się części kapitałowej tego obliczenia. W odniesieniu do okoliczności sprawy - nie zwiększa się kwoty 2246,12 zł (jak przyjęto w zaskarżonej decyzji) obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, której 20% jest jednym ze składników emerytury. Zwiększenie obliczone na podstawie art. 108 ust. 2 ustawy emerytalnej przyjmuje się w 100%. Tak ustalony mechanizm, gdyby przyjąć, że możliwe jest doliczenie okresów składkowych do części obliczanej na podstawie art. 53, powodowałby podwójną korzyść z jednego tytułu. Oczywiście możliwe jest doliczenie okresów składkowych do części obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, ale zasadniczo tylko w odniesieniu do okresów sprzed przyznania emerytury, o ile wcześniej ich nie uwzględniono. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądów powszechnych (zob. wyroki sądów powszechnych: Sądu Apelacyjnego: w L. z 5.09.2012 r. III AUa 677/12, LEX nr 1220544; Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 11.02.2015 r., III AUa 1009/14, LEX nr 1649022; Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 24.06.2014 r., III AUa 1043/13, LEX nr 1483798; Sądu Okręgowego w Kaliszu z 17.09.2013 r., V U 782/13, LEX nr 1717165).

Dodatkowo wskazać wypada, że wnioskodawczyni może wystąpić z wnioskiem o ponowne ustalenie emerytury przy zastosowaniu art. 108 ust. 2 ustawy emerytalnej. W myśl art. 108 ust. 3 wniosek taki można zgłosić nie wcześniej niż po upływie roku kalendarzowego lub po ustaniu ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Z powyższych względów zaskarżony wyrok, w odniesieniu do zaskarżonej decyzji, czyli decyzji z 31.07.2015 r., podlegał zmianie poprzez oddalenie odwołania. Znajduje to podstawę w art. 386 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny uznał, że na podstawie art. 102 k.p.c. zasadne jest odstąpienie od obciążania wnioskodawczyni kosztami postępowania za obie instancje. W odpowiedzi na apelację wskazała ona, że bodźcem do wniesienia odwołania były błędy przy naliczeniu emerytury oraz kapitału początkowego, i dlatego wniosła o nieobciążenie jej kosztami postępowania. W istocie organ rentowy 22.06.2015 r. i 26.06.2015 r. wydał błędne decyzje, co do wysokości kapitału początkowego i - w konsekwencji - błędą decyzję co do obliczenia wysokości emerytury. Po wniesieniu odwołań organ rentowy błędy te naprawił. Z tego względu nie można uznać, że wnioskodawczyni przegrała sprawę w całości. Nadto organ rentowy wydając zaskarżone decyzje nie wyjaśnił skąd wzięła się zmiana. Ta okoliczność powoduje, że próbę podjęcia definitywnego wyjaśnienia sprawy w sądzie uznać należy za w pełni usprawiedliwioną. Z kolei postępowanie w drugiej instancji wywołane zostało błędnym stanowiskiem sądu pierwszej instancji co do możliwości zastosowania art. 113 ustawy emerytalnej, ten błąd także nie może obciążać ubezpieczonej. Z tego względu uznano, że istnieje szczególnie uzasadniony wypadek upoważniający do odstąpienia od obciążania ubezpieczonej kosztami drugiej strony.